

Honoré de Balzac (20 maja 1799 w Tours - 18 sierpnia 1850 w Paryżu)

*Pewien powieściopisarz z Tours
wśród letnich i zimowych pór
śmiech i łzy słyszał,
wszystko to spisał,
tych wszystkich ludzkich głosów chór.*

(ebs)

Honoré de Balzac - pisarz francuski, obok Dickensa i Tołstoja jeden z najważniejszych twórców współczesnej powieści europejskiej, autor monumentalnego cyklu powieściowego "La comédie humaine", "Komedia ludzka".

<https://www.youtube.com/watch?v=I0KF7m79f7A>

Pochodzący z Langwedocji ojciec Honoriusza, człowiek z ludu, lecz odczytany, przyjął nazwisko szlacheckie de Balzac i w czasie rewolucji wzbogacił się w służbie państwowej. Pojął on za żonę 18-letnią Anne-Laure z domu Sallambier, od której był starszy o 32 lata. Pierwszym ich dzieckiem był Honoriusz.

Nielubiany przez matkę, nieszczęśliwe dzieciństwo spędził właściwie poza domem. Najpierw oddano go do mamki, u której przebywał przez 4 lata, następnie wciąż pod opieką obcych ludzi nauczył się czytać i pisać. Matkę widywał tylko w niedzielę. Gdy ukończył 6 lat, ojciec umieścił go jako alumna w prowadzonej przez zgromadzenie oratorianów szkole z internatem w Vendôme, gdzie przebywał do 14. roku życia. Przeżycia z tego okresu zawarł później w powieści "Ludwik Lambert", w znacznej mierze autobiograficznej.

Źle traktowany przez swarliwą i egoistyczną matkę, w wieku 18 lat opuścił dom rodzinny, usiłując utrzymać się z pisania (wówczas jeszcze pod pseudonimem) utworów literackich. Dramat niekochanego dziecka ujawnił dopiero w 1846 roku, na 4 lata przed swą śmiercią. Mając 18 lat napisał pierwszą tragedię ("Cromwell", 1820) oraz powieści filozoficzne.

Po ukończeniu w Tours szkoły średniej, zgodnie z wolą ojca, który widział w nim przyszłego prawnika, pracował w kancelarii adwokackiej, a następnie notarialnej. Na Sorbonie podjął studia prawnicze (których nie ukończył), a jednocześnie słuchał wykładów z literatury i filozofii.

W 1825 spróbował swoich sił jako przedsiębiorca uruchamiając drukarnię, jednak po 4 latach okazało się, że nie sprostał wymogom bankierów paryskich, działalność więc zakończyła się fatalnym bankructwem. Na spłatę długów poświęcił nawet skromny majątek rodzinny. Od zaciągania długów nie uwolnił się do końca życia, wspomagając, a niekiedy wręcz ratując swe finanse zaliczkami na powieści, których jeszcze nie zaczął pisać.

W 1829 osiągnął pierwszy sukces literacki, wydając pierwszą pod własnym nazwiskiem powieść "Szuanie" ("Les chouans"). Jeszcze większy rozgłos uzyskała książka "Fizjologia małżeństwa" ("Physiologie du mariage", 1829), także ze względu na to, że uznano ją za nieprzyzwoitą. Ta książka była pierwszym utworem cyklu, który w 1842 r. otrzymał tytuł "Komedia ludzka"; kluczem do całości, zakrojonej na 137 pozycji (85 utworów ukończonych, reszta w formie notatek i fragmentów) jest "Ojciec Goriot" (1834-35), gdzie Balzac wprowadził postacie pojawiające się później w innych utworach.

"Komedia ludzka" jest pełnym, realistycznym obrazem społeczeństwa francuskiego od czasów Wielkiej Rewolucji Francuskiej po rządy Ludwika Filipa. Balzac był także autorem nowel o tematyce średniowiecznej, pięciu

dramatów; zajmował się również dziennikarstwem i krytyką literacką. Do twórczości Balzaca nawiązywali w swych dziełach najwięksi pisarze realizmu krytycznego.

Kobiety odgrywały w życiu Balzaca ważną rolę. Przez wiele lat kochał, aż wreszcie w 1850 r. poślubił w Berdyczowie Polkę, Ewelinę Hańską. Historię romansu Eweliny Hańskiej z Honoré de Balzakiem z Beatą Tyszkiewicz i Pierrem Meyrandem w rolach głównych telewizja polska pokazała w 1973 w starannie nakręconym serialu z muzyką Wojciecha Kilara.

<https://www.youtube.com/watch?v=HGQAIBBCecM>

Zamysł stworzenia panoramy francuskiego społeczeństwa XIX wieku kształtował się powoli. Do roku 1830 powstające utwory były oddzielne, początkowo drukowane w odcinkach. Wyszły dwa tomy "Sceny z życia prywatnego", które po 2 latach rozrosły się do 4 tomów. W roku 1833 Balzac postanowił połączyć napisane i projektowane powieści w jeden cykl, określony przez niego w 1841 roku nazwą "Komedia ludzka".

Zgodnie z zamysłem twórcy, człowiek był rozpatrywany w nim jako gatunek przyrodniczy, a jego opis miał być zawarty w przeszło 130 utworach (napisał ich 91, były to powieści, opowiadania i szkice), w których występuje ponad 2000 postaci, obecnych wielokrotnie w różnych książkach. Cykl obejmuje okres Pierwszego Cesarstwa, Restauracji i Monarchii Lipcowej (1815–1846).

Balzac zmarł 18 sierpnia 1850 w Paryżu. Pochowany jest na cmentarzu Père-Lachaise.